

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNAST STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 " — "
 Na štvrt roka — 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novín
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.

Za katolícku tlač.

Teraz, alebo nikdy odhodlajme sa, aké noviny budeme držať a čítať v nasledujúcom roku. Doba kolo sviatkov vianočných hodí sa zvlášte

k tomu, aby sme rozmýšľali, či budeme v budúcom roku čítať dobré, v čisto katolíckom duchu písané noviny. Horlivý, veriaci katolík sa len za také noviny môže odhodlať, ktoré jeho vieru neurážajú, ktoré sú mu pravým učiteľom, vod-

Jeho svätosť pápež v chodbe Vatikánu.

com vo verejných a súkromných záležitostiach a verným priateľom jeho domu a rodiny.

Dobré, v pravom duchu katolíckom písané noviny pracujú za nás, zastávajú a bránia naše záujmy, dávajú nám radu, čoho sa máme držať a ako nám treba pokračovať vo vážnych politických záležitostiach. Dobré, v čisto katolíckom duchu písané noviny poučujú ľud vo všetkých záležitostiach, každému občanovi zvláštne potrebných. — Pravú osvetu, dľa učenia Ježiša Krista rozširujú len noviny v čisto katolíckom duchu písané.

Zlé noviny nepracujú za ľud, nebránia a nezastávajú záujmy ľudu. Nepoučujú ľud, lež ho balamutia, štvú a jednotajne búria. Zlé noviny nerozširujú osvetu dľa učenia Krista Pána, lež zkazonosné bludy, ktoré ľud do záhuby ženú.

Nikdy nebolo väčšej potreby, aby ľud dobré noviny čítal, ako práve teraz, keď tisíce a tisíce z cela nepovolných a nesúcich, od základu mravne zhubených ľudí, pomocou millionov tlačných litier na tom pracujú, aby zničili našu vieru, nakazili naše mravy, oškodili nás hmotne a vykopali hrob Uhorsku, kráľovstvu marianskému.

Všeliaké noviny vychodia na teraz v našej krajine. Tlačia ich vo väčšom, alebo v menšom formáte, na viacej, alebo menej stranach. Niejedné sú zvonka a aj z nútra obrazmi ozdobené. Obsah ale jejich sú hrúzyplné rozprávky, lhárstvo a drázenie ľudských náruživostí. Ku vydávaniu takých novín sdužujú sa ľudia bez viery a kresťanských zásad. Jednotlivci tiež podnikajú vydávanie novín, pri čom ale nie na duševné a hmotné pozdvihnutie ľudu, lež len na svoj vlastný rebach hľadajú. Vydávateľia novín sú v Uhorsku, s malými výnimkami len židia. Že týmto neide o blaho ľudu, o tom každý kresťan môže byť presvedčený. — Najväčší nepriateli ľudu sú noviny v liberálnom, socialdemokratickom duchu písané. Kto za takéto noviny vyhadzuje peniaze, ten ľahkomyselne otráva sám seba a svoju rodinu. Predplatok na liberálne, židovské, socialdemokratické noviny, je vstupné do pekla.

Veriaci kresťan a katolík čítať má len také noviny, ktoré popri záujmoch ľudu bránia vieru a cirkev, bojujú za zásady kresťanskej, nebúria ľud proti cirkevným a svetským vrchnostiam. A

takéto noviny, ktoré už 15 rokov bojujú za práva katolíckej cirkvi a ľudu je týždenne raz vychodiaci časopis «Kresťan».

«Kresťan» už od 15 rokov vede katolícky ľud v politických zápasoch. Z «Kresťana» dozvedia sa o tom voličia, ako naši katolícki ľudoví vyslancovia na krajinskom sneme za ľud pracujú. Židovské, liberálne, socialdemokratické noviny nepíšu pravdu a vždy zamlčia, ako naši vyslancovia na krajinskom sneme za ľud bojujú, v záujme pospolitého ľudu pri každej príležitosti slovo pozdvihnú.

Už aj z tejto príčiny veriaci kresťan a katolík nech si predplatí, číta a rozširuje noviny «Kresťan».

«Kresťan poučuje a vzdeláva katolícky ľud. Druhé noviny donášajú jednotajne len zprávy o hrozných vraždách a zločinoch, články, ktorými urážajú na cti najvyšších hodnostárov cirkevných, katolíckeho duchovenstva, farárov a kaplánov. «Kresťan» len také články uverejňuje, ktoré slúžia k poučeniu a vzdelaniu ľudu.

«Kresťan» donáša v každom čísle spoľahlivé zprávy o účinkovaní a rozširovaní katolíckej Jednoty. — Jednota Katolíckeho Ľudu je najmohútnejšia katolícka organizácia krajiny. Má doposiaľ 140 tisíc členov. — Medzi týmito 27 tisíc 114. sú katolíci slovenského jazyka. Každého člena Jednoty má zaujímať, ako naša katolícka organizácia zrástá, v ktorých obciach ju utvorili, ako za ľud účinkuje. — O všetkom tomto poučuje spoľahlive «Kresťan». Každý člen Katolíckej Jednoty vo vlastnom záujme čítať, držať a rozširovať má «Kresťana».

Všetko toto do ohľadu berúc, každého veriaceho katolíka povinnosťou je na tom pracovať, aby v každom dome jeho obce držali a čítali «Kresťana».

O znovzrození nášho obecnstva v duchu Kristovom ani reči nemôže byť prvej, kým v každej rodine katolíckej, ako zmužilý obranca cirkvi, náboženstva a ako verný priateľ ľudu, medzi všetkými novinami prvé miesto nezaujíma «Kresťan».

Eudák.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kresťan-a»!**

Štatárium v Prahe.

Deň 2. decembra ostane Čechom na dlhé časy pamätným. V ten deň na uliciach Zlatej Prahy vyhlásili štatárium na územie hlavného mesta českého a jeho okolie a cieľom okamžitého prevádzania výrokov statariálneho súdu prišiel do Prahy viedenský kat Deubler.

Vyhlásenie štatáriuma neprišlo neočakávane a nevzbudilo žiadne väčšie prekvapenie. Kto s pozornosťou sprevádzal vývin udalostí v Česku, ten bol na čistom s tým, že zúrenie strašnej národnostnej nenávisti môže prekaziť len štatárium. Národnostný boj, ktorý v posledné časy v Česku prišiel k novej sile, roznieť národnostnú nenávisť aj v iných rakúskych provinciách. Slovinci v Lublani, v Trieste a Trente Taliani hnaní národnostnou nenávisťou, vyvolávajú zmätky, ktorých konečný výsledok ťažko predpovedať a ktoré — obzvlášť v terajších vážnych pomeroch — budia obavy. Národnostná nenávisť v Česku, ako teraz, zúrila aj po iné časy, tak na príklad pred jedenástimi rokami, keď tiež vyhlásili v Prahe štatárium, aby sa mysle utíšili. Teraz ale sa monarchia v zahraničných pomeroch nachodí v cele inom stave, ako vtedy. — Nebolo toho napnutia, aké panuje teraz v zahraničnej politike pre anexiu Bosny a Hercegoviny a cudzozemsko nesledovalo s takou veľkou pozornosťou vnútorné pomery našej monarchie, ako v terajších dňoch, aby bolo správne informované o všetkom, čo dodáva váhy slovu našej zahraničnej diplomacie a čo jej slová obľahčuje. Vo Viedni sú úplne na čistom s tým, že vyhlásením štatáriuma národnostná nenávisť medzi Nemcami a Čechmi nebude vykorenená, len na čas utišená, toto utíšenie ale je potrebné nielen preto, aby bezpečnosť života a majetku v Prahe a na jej okolí štatáriumom bola chránená a aby bol nepokojným Talianom a Slovincom vystrašný príklad poskytnutý, lež bolo to potrebné aj vzhľadom na cudzozemsko.

Lebo netrpí pochybností, že pri vyhlásení štatáriuma bral sa veľký ohľad na cudzozemsko. Posledné české demonštrácie v cudzozemsku vysvetľovali sa tak, že sú ony nie natoľko namerané proti vnútornej politike Rakúska, ako skôr proti terajšej zahraničnej politike monarchie. — Toto nasledkovali z toho, že pri páde

Beckovho kabinetu uplatňovala sa vôľa Čechov, počas pražských výtržností ale odohrávaly sa výjavy, ktoré boli namerané proti Rakúsku: postříhali a pošliapali zástavy rakúskeho cisárstva a pražská sberba oslavovala nezralého dediča srbského trónu a výstrednosti bojachtivých Srbov. V Belehrade tieto prejavy demonštrácie proti Rakúsku bojachtivá strana srbská brala za posmelenie a náležite ich aj využíva ku budeniu chuti ku vojne, poukazujúc zrovna na to, že národy Rakúska sympatisujú so Srbskom, čo pre Srbov znamená vraj pol víťazstva. V Berlíne ale zazlievali rakúskej vláde to, že práve vtedy, keď Nemecko v otázke annexie stalo si cele na stranu našej monarchie a jako verný spojenec v terajších ťažkých okolnostiach otvorene stojí pri nej, v jednom hlavnom meste jednej veľkej provincie trpí prenasledovanie Nemcov. V Berlíne majú za to, že jedným cieľom terajších českých výtržností bolo to, aby aliančný sväzok medzi našou monarchiou a Nemeckom bol oslabený, kdežto keď kedy, tak teraz má táto aliancia veľkú významnosť. V terajších okolnostiach ale neslobodno ani len to dopustiť, aby sa domnienka o oslabení alliance šírila, nie to ešte, aby daktorá národnost svojou chorobnou nenávisťou oslabenie v skutočnosti napomáhala.

Nikto nepochybuje, že teraz žijeme veľmi vážne časy a že už v najbližšej budúcnosti môžu sa odohrať také udalosti, ktorých následky nedajú sa predvídať. Angličania a Francúzi našu diplomaciu robia zodpovednou za prípadné následky annexie Bosny a Hercegoviny a verejná mienka celého sveta s napnutím očakáva, s jakým výsledkom budú aktá annexie pre historiu odložené. V takýchto okolnostiach potrebný je pokoj jak v jednom, tak v druhom štáte monarchie, aby jej auktorita rástla pred cudzozemskom. Preto bolo treba v Rakúsku výnimocnými poriadkami zadovážiť potrebný pokoj. V Zlatej Prahe, ako vyhlásili štatárium, nastalo ticho, pokoj je na všetky strany a je takmer isté, že majster Deubler nebude mať v Prahe roboty. Vystrašný príklad zaiste bude mať vytrievujúci účinok aj na ostatné rvúce sa národnosti rakúske, ktorých boj tiež nemálo prispieval k podkopávaniu auktority monarchie.

My sa neideme miešať do českých záleži-

tostí. Predpokladáme ale, že vodcovia Čechov nahliadnu, čo jejich ľudu k prospechu slúži a budú sa toho držať. Pomery české ale v istom ohlade rovnajú sa aj pomerom našej krajiny. Všeobecné volebné právo zaviedli v Rakúsku cieľom utišenia a uspokojenia národnosti. Tento chvalitebný cieľ nedosiahli, ba oproti, celá volebná reforma tým viacej rozdráždila národnosti v Rakúsku. Príčinou toho sú len nesvedomiti agitatori, ktorí jednotlivé národnosti jednotajne štváli a búrili.

Takýmto spôsobom sa — ako vidno — národnostná otázka nedá rozriešiť, ani v Rakúsku, ani u nás. Národnostná otázka sa vzdor najkrajšej volebnej reformy nedá rozriešiť, keď nesvedomiti agenti pospolitý ľud jednotajne proti vrchnostam a proti štátu búria. Treba sa preto chrániť každého druhu agitátorov. — Krajina a obyvateľstvo potrebujú v prvom rade pokoj. Za blaho pospolitého ľudu možno s úspechom účinkovať len v pokojných časoch. — Neustále štvanie a búrenie v poslednom výsledku doniesť môžu ľudu štatárium ako v Prahe.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

S radosťou dávame na vedomie katolíckemu obecnstvu slovenského jazyka, že posiaľ 27 tisíc a 114 odhodlaných veriacich Slovákov prihlásilo sa ku zástave Jednoty Katolíckeho Ľudu. Keď povážime, akými nečestnými prostriedkami bojujú nepriateli kresťanstva proti Katolíckej Jednote, ako pomlouvajú a znevažujú v shromaždeniach, schôdkach a v novinách toto najmo- hútnejšie katolícke združenie krajiny, ktoré posiaľ medzi všetkými vrstvami obyvateľstva 140 tisíc členov spočíta, obdivovať musíme oduševnenosť a pevného ducha nábožného ľudu slovenského, že v krátkom čase v tak obrovskom počte ku Katolíckej Jednote pristúpil. V tomto veľkom a pospolitému ľudu zvláštne osožnom diele treba ale neustále pokračovať. Príkladom a pohnútkou k tomu nech sú nám shromaždenia, ktoré predošlého týždňa vydržiavané boli v nasledujúcich obciach:

Rozsnyó, Felsőszakony (stol. Sopron), **Boróc** (stol. Bács), **Rábapordány** (stol. Győr), **Répcsarad** (stol. Sopron), **Cinfalva** (stol. Sopron), **Andráshida a Árpádfalva** (stol. Sopron), **Kapuvár-Gyarta** (stol.

Sopron), **Gyulafehérvár** (stol. Alsófehér), **Lajtapordány** (stol. Sopron), **Loréttom** (stol. Sopron), **Középugya** (stol. Sopron), **Nagymárton** (stol. Sopron), **Balaton szentgyörgy** (stol. Somogy), **Ószivác** (stol. Bács), **Iván** (stol. Sopron), **Mosontarcsa** (stol. Moson), **Vulkapordán** (stol. Sopron), **Oka** (stol. Sopron), **Csepreg** (stol. Sopron), **Pásztori** (stol. Sopron), **Szilsárkány** (stol. Sopron), **Szárköld** (stol. Sopron), **Zsira** (stol. Sopron), **Káptalanvize** (stol. Sopron), **Sopronhorpács** (stol. Sopron), **Sajónémeti** (stol. Borsód), **Bátorkész** (stol. Esztergom), **Pérezsteg a Szécseny** (stol. Sopron), **Gyírót** (stol. Sopron), **Hercegszántó** (stol. Bács), **Bereg** (stol. Bács), **Rábatamási** (stol. Sopron), **Nagymajtény** (stol. Szatmár), **Nezsider** (stol. Moson), **Lemend** (stol. Esztergom).

Zákonná predloha o kongruie.

Minister kultu a výučby gróf Albert *Apponyi* predostrel 14. decem. snemu zákonnú predlohu o kongruie, sriadení totižto platov katolíckeho duchovenstva. Predloha táto k tomu slúži, aby XIV. zák. čl. 1898. zodpovedne najsúrnejším potrebám rozprestrený bol i na katolíckych duchovných a pomocných kňazov, kaplánov všetkých vieryvyznaní. Kongrua duchovných ustálená je v 1600, patrične 800 korunách; kongrua pomocných kňazov, teda kaplánov ustálená je v 1000 patrične 800 korunách, lež tým spôsobom, že za jejich úplné zaopatrenie rátať sa má 500 korún.

Kongrua vstúpi do života rátajúc od 1-ho januára 1908. Poznamenáť však treba, že skrze toto novellárne sriadenie katolíckej kongruy na štátnu pokladnicu len nepatrná farcha uvalená bude. Ku doplneniu katolíckej kongruy dávať budú totiž cirkevní veľkí hodnostári 700 tisíc korún, náboženský fond ale prispievať má ku tomu 1,200 000 korunami, štát teda iba v treťom rade bude k tomu doplacať. Už i z tej príčiny je na mieste spomenúť to pri tejto príležitosti, lebo jednotajne slyšať, že štát hmotne podporuje «bohatú» cirkev katolícku a ponevác protestanti skutočne na milliony korún dostávajú od štátu a ešte vždy väčšie a väčšie nároky robia na štátnu pokladnicu.

Osnova zákonnej predlohy

o kongruie zneje vo výfahu nasledovne:

1. §. 1908. zák. čl. XIV. 1. a 2. odseky modifikujú sa nasledovne:

Dôchodky stavov duchovných (miestnych kaplánov, osobitne systemizovaných missonárskych duchovných) vierovyznaní zákonne prijatých, pri podmienkach v zákone uvedených na farchu štátnej pokladnice ustálujú sa v 1600, patrične v 800 korunách; dôchodky pomocných kňazov ustálujú sa v ročitých 1000, patrične v 800 korunách; takým spôsobom ale, že z tohoto dôchodku na jejich zaopatrenie rátať treba 500 korún.

2. §. Na doplnenie dôchodkov dvíhať môžu nároky len tí duchovní (miestni kapláni, duchovní misii a pomocní kňazi) jejichž stanice do 1-ho januára 1908. systemizované a zaplnené byly.

Dôchodky nových staníc duchovných (miestnych kaplánov, osobitne systemizovaných missonárskych duchovných) len vtedy sa doplňujú na 1600, patrične 800 korún, pri nových kaplánkach na 1000, patrične 800 korún, jestli systemizovanie novej stanice, na predlohu patričného vierovyznania, minister kultu a výučby uzná za odôvodnené.

3. §. Zák. čl. XIV. z roku 1898. 4., 5. a 6. odseky doplňujú sa nasledujúcimi nariadeniami: Ten duchovný (miestny kaplán, osobitne systemizovaný missonársky duchovný), patrične pomocný kňaz, ktorý do prevedenia tohoto zákona nepožíval vyššieho doplnenia dôchodku, ako po 1600, patrične po 1000 korún, aby tohoto účastným stať sa mohol, krom podmienok v 4. odseku XIV. zák. článku 1898. opísaných ešte aj to dokázať musí, že požiadavkám v 8. §. VI. zák. čl. r. 1840. o maďarskej reči nariaďujúcim v stave je zodpovedať. Dôchodky duchovného (miestného kaplána, osobitne systemizovaného missonárskeho duchovného), patrične pomocného kňaza, kaplána, ktorí tomuto nariadeniu zodpovedať nevedia, doplňujú sa len po 800 korún.

(Dokončenie nasleduje.)

K našemu vyobrazeniu.

Jeho svätosť Pápež Pius X, aby čím ľahšie a viacej nábožného ľudu k nemu pristúpil mohlo, skoro každý deň okolo 4. hodiny výjde so svojim sprievodom na chodby Vatikánu, kde shromaždených osobne osloví a požehná. Takýto objav predstavuje nám dnešné vyobrazenie.

Kreštania, kupujte len u kreštanov!

POLITICKÉ CHÝRY.

K záležitosti Maszarovits Koczurek.

Katolícky Kruh mesta Zenta, na predsedníctvo kresťanskej ľudovej strany snemovej upravil dopis nasledujúceho obsahu:

Medzi katolíckym obyvateľstvom krajiny vzbudil veľké pohoršenie smutný a proti slobode svedomia namierený súdobný výrok veľadôstojnej Kúrie, ktorým povinnosť svoju plniaceho farára Rudolfa Koczurek odsúdila.

Tým väčším uspokojením ale naplnila dušu katolíkov Uhorska tá zkusenosť, že v dome krajinského zákonodarstva nachodí sa úplnej úcty hodná politická strana, ktorá nedopustí, aby právo slobody svedomia utlačené bolo a ktorá vždy zmužile postaví sa na bojište, keď sa jedná o obrane záležitosti katolíckych.

A táto stránka je medzi všetkými stránkami politickými úplnej úcty najhodnejšia: kresťanská ľudová strana snemová.

Katolícky Kruh mesta Zenta z hlbín srdca pozdravuje túto stránku z príležitosti jej odhodlaného zakročenia v záležitosti Koczurek a ubezpečuje kresťanskú ľudovú stranu snemovú, že vo všetkých jej bojoch za práva katolíkov s úplnou istotou rátať môže na ochotnú podporu Katolíckeho Kruhu mesta Zenta.

Z výborového zasadnutia 3. decembra 1908. vydrživaného, Katolíckeho Kruhu mesta Zenta, s kresťanským pozdravom

Predsedníctvo.

Freimaureri v práci.

Ako freimaurerskí netopiery pracujú, to prezradzujú jejich noviny, ktoré pod menom «Kelet» vychodia. V 16. čísle týchto novín opísané sú jednotlivé freimaurerské porady, ktoré aj pre pospolitý ľud môžu byť veľmi poučné. Dľa tohoto:

Freimaurerská loža «Demokracia» mala 30. novembra schôdzku, ako to freimaureri povedajú pracovný deň a pri tejto príležitosti pojednávali *Vyzvanie* kresťanskej ľudovej strany. Brechali proti klerikálom, proti Štefanovi Rakovszkymu a proti tým krajinským vyslancom, ktorí sa vraj opovážili toto vyzvanie podpísať. Ku koncu si vyplnili vôľu na nevinnom farárovi Koczurekovi. Keby boli mohli, boli by ho za živa pohltli. Na šťastie, leží Štefanova veľmi ďaleko od «Demokracie».

Zaoberali sa freimaurerskí netopiery v jejich porade aj s volebnou reformou. Pofažne tohoto uzavreli

že freimaurerských vyslancov «nútiť» budú, aby len na takú volebnú reformu hlasovali, ktorá úplne sodpovie freimaurerským cieľom. Toto nech si dobre zapamätajú katolícki voličia. Nech nikdy nehlasujú na freimaurera.

V lóži «Demokracia» bola reč aj o výchove ľudu. Ohľadom tohoto uzavreli freimaureri, že všetky učebné ústavy a ľudové školy vytrhnúť treba z rúk klerikálov. Či tieto školy zákonom sodpovedia alebo nie, musia byť zostátne. Aby toto uzavretie previedli, oslovia krajinských vyslancov, vyzvú mestské a stoličné právomocnosti, vplývať budú aj na predstavenstvá obcí a na školské stolice. — Proti tomuto attentátu na náboženské školy silou-mocou brániť sa musia katolíci. Nikoho neslobodno voliť za krajinského vyslanca, do mestského, stoličného, obecného výboru a do školskej stolice, kto stojí v chýre freimaurera alebo sa nachodí pod vplyvom freimaurerským. Pozor katolíci na freimaurerských netopierov!

Bánffy proti katolíkom.

Konvent kalvínov vydržoval cez viacej dní zvyčajné riadne zasadnutia. Prvé zasadnutia zahájil 8. decembra rečou Dezider Bánffy. Spomínal urážky, akým sú vystavní kalvíni a luteráni zo stránky katolíkov. Katolíci sa vraj organizujú, aby vytísali a utlačali protestantov. Bánffy ako povedal, už vraj dávno upozorňoval protestantov na to, čo sa včul stáva. Proti organizácii katolíkov aby sa vraj aj kalvíni organizovali. Spomenul konečne ešte aj pápežský dekret «Ne temere» a vyzval kalvínov, aby proti tomuto dekretu protestovali. Konečne žiadal, aby podpora, ktorú kalvíni od štátu dostávajú, aspoň o *jedon million korún zvýšená bola*. Touto rečou sa Bánffy na toľko presilil, že si na druhý deň do postele ľahol a ani neprišol viac k zasadnutiu kalvínskeho konventu.

Najnovšie luhaniny «Slov. Týždenníka».

Krestanskí socialisti sú vraj neni ani krestanskí, ani socialisti a ľudákom že nechcú veriť. Týmito najnovšími luhaninami balamútiť zas ľud «Slov. Týždenník». Že sú krestanskí socialisti aj krestania aj socialisti, to vie každé dieťa. Červeným socialdemokratom od «Slov. Týždenníka» to pravda neni po chuti. Že ľudákom nechcú veriť? Kto a čo? Treba to dokázať, nie ale vespust sveta búchať. Luhajte len smeľe ďalej, veď vám už itak nikto nič neverí.

Zo snemovne.

Minister kultu a výučby 14. decembra predostrel snemu zákonnú predlohu o sriadení kongruy katolíckeho duchovenstva. Dľa ustáleného poriadku krajinská snemovňa vyslancov pred vianočnými sviatkami vybaví krom návrhu o appropiacii ešte i návrh o dočasnom sriadení zahraničných obchodných a premávkových pomerov. Vianočné prázdniny snemovne potrvajú do 18. januára.

Rakúsko.

Rakúska snemovňa vyslancov pojednáva rozpočet na rok 1909. Vo výbore pre domáce štatúty začala sa porada ohľadom revízie domácich štatút reichsrátu.

Z CUDZOZEMSKA.

Nálada k pokoju v Turecku. Posledné dni v Carihrade nastala taká situácia, ktorá umožnila Rakúsku a Uhorsku pokračovanie v pojednávaníach s Tureckom.

Srbsko a Čierna Hora nepopúšťajú. V Srbsku sa ľahkomyselne stroja ku vojne. V Rusku majú už aj 15 tisíc dobrovolníkov. V Nemecku srbská vláda objednala stotisíc siatrov. Montenegro sa podobne chystá do vojny. Tak znejú najnovšie chýry. Diplomati europejských veľmocí oproti tomu tvrdia, že z tej múky nebude kaša. Jestli tým slobodno veriť, teda vojna nebude.

BESEDNICA.

O hvezdárstve ľudu.

Pri hvezdárstve považuje ľud nebeské telesá ako účinkujúcich ľudí, so zodpovednými nástrojmi a zvieratami.

Načo tajiť; boli sme pohani. Pohan chce vyčítať budúcnosť z hviezd; jako by nebe bolo otvorená kniha a jako by vo hviezdach muselo byť všetko poznačené, čo sa bude diať na zemi.

Objaví-li sa na nebi vlasatica, hneď hovoria ľudia, že môžeme mať výhľad na vojnu, alebo na mor.

Ešte o revolúcii ani chýru nebolo, keď sa dve hviezdy povadily a potom tú jednu nebolo vidieť.

Takto predpovedá ľud zo zjavov na oblohe.

Jestli hviezdy tuho padajú, môžeme očakávať dlho trvajúci dažď.

Alebo: Jestli hviezdy husto padajú: bude vietor.

Kedy tedy viaže sa predpovedanie ku času:

Jestli vo vianočnú noc je mnoho hviezd na nebi, môžeme očakávať dobrú úrodu. No, ešte aj mladý statok bude sa dobre dariť.

Žvláštne hodina narodenia je príhodná na predpovedania:

Tento človek sa narodil pod šťastnou hviezdou.

Lebo každý človek má jednu hviezdu a keď táto hviezda zpadne, musí zomrieť.

Dľa iného vysvetľovania v čas padania hviezd jedna duša sa vyslobodí z očistca.

V takýto čas treba sa modliť. Jestli ale v čas padania hviezd túto viac nevidieť, vtedy ktosi zomre...

Aj za túto sluší sa modliť.

Predkovia naši z počiatku zaoberali sa rybárstvom a poľovačkou. Hvezdárstvo ľudu zvečnilo čosi aj z rybárstva.

Hviezdy Delphina, najpopulárnejší naši hviezdári: ovčiari, považujú za uzly siete a medzi nimi nachodiace sa temné hviezdy za diery siete.

Keď rybár pohne sa rybáreň, hviezdou Rybár čisto vidieť na nebi. Za touto chodí Opilá žena a Fišér.

Opilú ženu kedy-tedy poctia menom Korhel a túto Fišér preto napred, aby rybárov dobre držala s pálenkou. Takto potom dostane viac rýb, jako ináčej. V Segedíne a na jeho okolí Fišér není rybár, ale kupec s rybami.

Predkovia naši neskoršie viedli kočujúci život a nie jednu hviezdú máme, ktorá prináleží do kruhu chovu dobytku.

Takáto je «Vola vodiaca hviezda». Vodič vola ale ani najmenej neznamená to, jakoby táto hviezda volov vodila, lež radnej to, že bežari pri tejto hviezde ľahko odvedú voly spiacich pastierov.

Ani «Volyhľadajúca hviezda» neznamená to, že táto hviezda hľadá voly, ale len to, že pohonič volov po východe tejto hviezdy, smele môže ísť hľadať svoje voly. Na ten čas bdie vól.

Aj «Blúdny valach» patrí do tejto kategórie. Valach zaspal v lese a pod týmto časom jeho stádo pasúc sa išlo ďalej. Keď sa zobudil a vytrel si spánok z očí, nevidel svoje ovce. Zlaknutý pospiechal na hradskú cestu, kde sa stretol so svätým Petrom slamu vezúcim a aj jeho sa pýtal o svojich ovciach.

— Hľadáj si! — odvetil tento na krátko. — Na hradskej ceste ich najdeš.

A chudák valach hľadal ovce, aj včul ich hľadá a behá za ovcami, ale veru tie nemôže dohoniť nikdy...

Milú históriu Bludného valacha utvorila živá fantázia v peknej letnej noci von zdržujúcich sa pastierov.

«Kvočku» dľa našich tradícií rečí niesol sv. Peter na nebe, kde vyliahla kurence a odtedy tam kotkodáka a hrabe, na zlosť susedným hviezdám, lebo hviezdy ľubia tichosť.

Dľa Segedinčanov «Mliečna cesta», alebo «Krajinská cesta» preto je taká temná, lebo vozili po nej slamu a zatrúsili ju. Dľa valasských tradícií: Dievča uniesli po nej a vo veľkom chvátaní porosýpali slamu.

Hvezdárstvo ľudu zo srdca rado sa zaoberá s postavou svätého Petra. Tak aj pri tejto hviezde: Svätý Peter — chodiac na slepom koni — niesol slamu a stretol sa s opilým človekom. Chcel mu vyhnuť, len že zvodlivý opilec silou-mocou zaprel doň a s jeho vozom zdrhol jednu stranu sv. Petrovho voza, pri čom slama sa roztrúsila.

Dľa inej poviedky ráz Pán Kristus stretol sa s jedným opilcom. Aj on chcel vyhnuť opilcovi a odtedy mliečna cesta není rovná.

Voz svätého Petra menujú obyčajným Súhvezdím. O tomto voze to myslí ľud, že je strašne ťažký. — Aj príslovie je o ňom:

— Taký je ťažký, ako Súhvezdie (voz).

— Jako by nebolo ťažké, keď ťahá celé nebe.

Keď svätý Peter išol na zpäť z rozsýpania slamy, prišiel do veľkej kaluže, z ktorej ledva vedel vyviaznuť. Medzitým sa mu zlomilo aj oje a odtedy je voz vždy krivý.

Obľúbená postava hvezdárstva ľudu je aj hviezda «Kosa» Nie na darmo je Uhor roľník.

Koscov je šesť; traja prví sú uhorskí koscovia. Medzi týmito kosia trochu na strane v úzadí, cigáňski koscovia. Traja cigáňski koscovia za každú cenu chcú predkosiť uhorských koscov, len že sa im to nedarí.

S koscami chodí «Kulhavé dievča», nosí potravu koscom. Poslednému koscovi vypadla kosa, Kata stupila na ňu a odtedy kulhá.

Zaujímavá je aj povest hviezdy «Pekná žena». — Pekná žena oklamala svojho milého, ktorý vo svojom žiali ponoril sa do bezdného krištálového mora. Na rozlúčku toľkoto povedal:

— Môžeš ma čakať tisíc rokov!

A pekná žena už od tisíc rokov čaká oklamaneho svojho milého, každú noc rozprestrúe dlhé svoje plátno, ktoré dľa sikulskej poviedky je Mliečna cesta a večer a ráno ju polieva s vodou z krištálového mora, keď z krištálovej vody zpadne — rosa.

Je aj jedna hviezda pod menom «Žobrák». Keď tento žobrák pod večer išiel domov zo žobrania, na spodku neba spadnul, nádoba na maslo sa mu rozbila a toto vytečené maslo je príčina tomu, že slnko, keď dôjde na spodok neba, naraz sa zklzne.

Aj historia hviezdy «Dve siroty» je zaujímavá a poučná. Malý chlapec a malé dievča zavčasu stratili svojich rodičov. Kad išly, ponač iné nemaly, teda žily z divého ovocia. Nedal im nikto nič. Konečne dobrotivý Boh ich pošutoval a vzal ich ku sebe a aj včul ich možno vidieť spolu na nebi, aby upozornily ľudi na milosrdenstvo oproti sirotám.

Na prostriedku Mliečnej cesty je «Zahrada svätého Dominika», ktorú obťáča Ruženec. Na zahradu dáva pozor svätý Dominik. Kvety sú v nej. Keď kvety vädnú — následkom nemravného života ľudi — svätý Dominik veľmi sa zarmúti a plačúc vyžaluje veľkú bolesť svojho srdca, že jeho kvety nie sú viac čerstvé, že jeho kvety vädnú.

Jožinka.

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo náš kráľ a taliansky kráľ. Z Rímu oznamujú, že rakúsko-uhorský veľvyslanec rimsky, gróf Lützow v sobotu z poverenia kráľa Franca Jozefa odovzdal talianskemu kráľovi jubilárni križ, ktorý kráľovi čo majiteľovi jedného spoločného pluku prislúcha. Na výsluchu prišly do reči aj zahraničné otázky.

Rodina Pongrázovcov. Prastará zemianska rodina Pongrázovcov počíta dnes ešte asi 250 členov

Na vyzvanie titulárneho biskupa a považsko-novomestského prepošta grófa Adolfa Pongrácza členovia rodiny sišli sa v sobotu v Budapešti na výročitú rodinnú schôdzku, ktorá sa odbývala v hoteli Hungária. Pred poradou bola ráno svätá omša, ktorú slúžil tit. biskup gróf Adolf Pongrácz, ktorému ministrovali štyria mladší členovia rodiny. Popoludní sa odbývala rodinná porada, na ktorej vybavili rodinné záležitosti. Rodinná porada jeho veličenstvu telegrafične vyslovila svoju poklonu. Večer bola spoločná večera, na ktorej bolo prítomné asi 120 členov rodiny Pongráczovskej.

Chýry z biskupstva košického. Katolícky čítací kruh v Košiciach odbavoval 8. oecembra 50 ročnú pamiatku zjavenia nepoškvrnene počatej Panny Marie Lourdenskej a jubilárnu slávnosť svätého Otca Piusa X. Z tej príležitosti držal slávnostnú reč osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie o láske blahoslavenej Panny Marie, ktorú ona úbohému človečenstvu prejavuje zvlášte tými nepočetnými zázrakmi, ktoré sa na mohútne jej prímluvu neustále stávajú. Reč osvieteného pána biskupa na prítomných vo veľkom počte očividome učinila veľmi hlboký dojem. — Arnold Hoffman profesor bohoslovnia mal za tým veľmi zaujímavú prednášku o živote sv. Otca Pia X. Prítomní po zakončení prednášky oduševnene oslavovali sv. Otca a prednášku honorovali všestranným hlučným plesaním. — Ondrej Kozora pápežský protonotár, kanonik a mestský farár vyslovil ku koncu vrele vďaky všetkým, ktorí svojim spoluúčinkovaním ku tejto slávnosti prispeli. — Autonomiálny katolícky kruh držal 7. decembra výborové zasadnutie, v ktorom poznové 107 nových členov prijali do kruhu. Nedávno prihlásilo sa 58 členov. Cez jeden mesiac vstúpilo teda do tohoto katolíckeho kruhu 162 členov. Je to znakom nie len toho, že sa členovia v tomto kruhu veľmi dobre cítia, lež spolu aj zrejmým svedectvom toho, ako sa katolícke presvedčenie a zmyslanie v obecenstve zmáha. Židovstvo pravda a nepriatelia kresťanstva a katolíkov búria proti tomuto kruhu. Veď nech len búria, čím viacej proti nemu pracujú, tým viacej bude sa on aj napozatým zmáhať. — Štefan Albrecht, farár z obce Iváncs zadal prosbu na obecné predstavenstvo, aby v obci zatvorené byly krčmy v nedeľu a vo sviatok. Predstavenstvo jednohlasne uzavrelo v tomto zmysle a poslalo uzavretie ku potvrdeniu stoličnej vrchnosti, — Emil Szebeczky praefekt a profesor semenišťa na viedeňskej universite promovovaný je za doktora bohoslovnia. — Ďr. Engelbert Mázy hlavný direktor košického okresu držal 11. decembra v spolku sv. Imricha košických juristov peknú prednášku o viere. — Dr. Ferdinand Bernolák v autonomiickom katolíckom kruhu 11. decembra už po druhikrát držal prednášku o kresťanskom presvedčení.

Železničiarci a socialdemokrati. Uh. kráľ. ministerstvo obchodu vydalo veľmi prísne nariadenie proti vstupovaniu železničiarov do sväzku socialdemokratickej strany. Toto nariadenie bolo vydané z tej príležitosti, že socialdemokratická strana z príležitosti svojho 6. de-

cembra vydržovaného valného shromaždenia robotníctvo vyzvala, aby sriadilo *hromadný štrajk*. Ponevác socialdemokratická strana aj medzi zamestnancami štátnych železníc rozdávala vyzvania poburujúceho obsahu a vyzvala ich, aby sa pripojili k červeným a vôbec na to sa usiluje, aby medzi nimi disciplínu oslabila, čoho smutné následky sa i dosiaľ ukazujú, preto nariadenie vyhlasuje, že na území krajín uhorskej sv. koruny v službe stojaci železniční zamestnanec *nemôže byť členom žiadnej organizácie socialdemokratickej strany*. Železniční zamestnanci nesmú byť členami ani takzvanej «Slobodnej organizácie železničných robotníkov» a ani iných takýchto slobodných organizácií. Takéto organizácie železničiarci ani *podporovať nesmú*. Toto nariadenie každému železničnému zamestnancovi sdělili s tým vyzvaním, že jestli by dotčený bol členom socialdemokratickej strany alebo spomenutých organizácií, *bez meškania musí vystúpiť a nesmie ich podporovať, lebo ináč ztratí všetky svoje nároky a bude prepustený zo služby*. Nariadenie vyzýva direkcii štátnych železníc, aby prevedenie tohoto nariadenia s najväčšou pozornosťou sprevádzala, lebo je už *najsvrchovanejší čas, aby každé poburujúce živly zo železničnej služby byly odstránené*.

Chýry zo Sariša. Prešov. Veľká slávnosť bola v Prešove 6. decembra, keď osvietený pán biskup stolno-belohradský dr. Ottokár Prohászka po vydržovaných troch rečiach v Košiciach s popoludnajším vlakom sem dorazil a po slávnostnom prijatí vo veľkej dvorane mestského domu reč držal o cieľoch kresťanského socializmu a o vyučovaní pospolitého ľudu. Výtečného rečníka slyšalo ohromné obecenstvo zo všetkých tried obyvateľstva. Reč hlboký dojem učinila ešte aj na židov, slobodomyselných a vôbec na všetkých nepriateľov kresťanstva. Dr. Ferdinand Bernolák profesor košickej akademie mal potom prednášku o ochrane mladých hriešnikov a konečne Karol Szentiványi hlavný správca katolíckej Jednoty o telesnej a duševnej práci rečnil tak zámavne, že by ho početné obecenstvo nebolo zunovalo, keby ak dlho bol rečnil. Na týchto prednáškach krom popredných tried mesta a okolia Prešova aj z Košíc boli prítomní: osvietený pán biskup dr. August Fischer Colbrie, praemonstratský praelát dr. Melchior Takács, Alois Klekner bývalý direktor košickej akademie a viacej iných. — Stoličný výbor vydržiava riadne zimné zasadnutie 21. decembra. — Augustin Weber veľazaslúžený a všestranne vysokovážený bývalý farár obce Sácz, teraz na odpočinku po dlhej trpezlivo znášanej nemoci a prikladne nábožnom prijatí svätých sviatostí 7. decembra usnul sladko v Pánu. Ku večnému odpočinku odprevadil a pochoval ho praepošt farár Adalbert Zaborovszky s veľkou assistenciou s infulou. — *Tapolesány*. Ku tunajšej, za 17 tisíc korún vybudovanej škole vyvolená je za učiteľku Margareta Mártoncsik, dcéra učiteľa z Kisfalu. — *Kajáta*. V tunajšej obci poznové zúri šarlach. Proti rozšíreniu tejto nákazlivej choroby všemožné poriadky zaviedol okresný lekár.

Chýry zo Spiša. Z Levoči išlo 22 officirov a 800 vojakov do Bosny (z 85. regimentu). — V revíre baróna Jungenfelda okolo nedeckého zámku bola za tri dni polovačka, na ktorej viac pánov vzalo účasť. Zabili 23 srn a troch zajacov. — V Novej Vsi dňa 29. decembra bude voľba nových mestských úradníkov. — Gazdovský spolok spišskej stolice držal dňa 30. nov. vo Vlachoch výstavu na rožný statok. Z tých od ministra roľníctva poslaných 1000 korún dostalo 33 gazdov odmenu. Prvé tri najväčšie odmeny dostali Štefan Nagy z Vlach, Augustín Alth z Podhradia a Štefan Soffráno z Hrušova. — Miuister výučby vyslovil Štefanovi Duchon, učiteľovi v Javorine z tej príležitosti, že po 45 ročnom účinkovaní do pensie ide, za jeho horlivé a zdarné účinkovanie svoje uznanlivé poďakovanie. — V Kéžmarku dňa 22. nov. robotník Ondrej Malinovsky, ako z roboty domov šiel, na ceste náhle zomrel. Zanechal biednu vdovu, ktorú ťažká nemoc už viac rokov v posteli drží. — V mesiaci novembri vydal náš podžupanský úrad 109 cestovných pasov. — Na uprázdnenú r. k. učiteľskú stanicu vo Farkašovcach vyvolili za učiteľa Antona Bondera. — Náš osv. pán biskup vymenoval Ludvika Csurjáka farára v Hranovnici za školdozorec šavnického dekanátskeho okresu.

Prenasledovaný farár. Následkom nesvedomitých poburovaní národnárskych vodcov rímsko katolícky farár na Lúčkach Bartolomej Szmizsár, za mesiace bol v smrteľnom nebezpečí, ktorého rozčulení Lúčania bojkotovali. Nesvedomití agitátori neuspokojili sa s tým, že veriacich zdržali od kostola, ani mŕtvých nedali kroz farára pochovávať a deti krstiť, lež ešte uverejňovali proti nemu osočujúce články. Osočovaný farár si pred súdom hľadal zadosťučinenie a pozdvihol proti «Slov. Týžd.» tlačovú pravotu. Týždenník dľa obyčaje postavil pred súd strohmanna v osobe Ondreja *Buzáka*. Budapešťiansky trestný súd minulý týždeň pojednával túto pravotu a dovolil obžalovanému, aby svoje tvrdenia dokázal a týmto cieľom vypočul päť svedkov. Z týchto dvaja ale o ničom nevedeli. Len nádennička Katarína Melko, jedna z najzafatejších nepriateľov farára Szmizsára svedčila, že lanského roku 26. júla videla Szmizsára po polnoci o 2. hodine v opilom stave ísť domov. Farár sa odvolával na päť svedkov, že v otáznny deň už večer o 10. hodine spolu so svojou matkou šiel domov celkom v triezvom stave. Na vlastnú žiadosť súd vypočul i farára Szmizsára, ktorý odpovedal, že ho veriaci nielen urazili, ale i na život mu číhali. Súd *Buzáka* uznal za vinného a odsúdil ho pre osočovanie na 3 mesiace do väzenia, na 120 korún peňaznej pokuty a na zaplatenie pravotných trov.

Osud vystahovalcov. Všeobecne je známe, že pre nesveomitost sprostredkovateľov práce naši do Ameriky sa vystahovavší krajaní nadobúdajú si smutné zkušenosťi. Teraz prišla zpráva o 32 krajanoch, ktorých agenti z New-Yorku a vo Filadelfii, jakýsi Roth a Menotti vylákali na Avery Island (štát Louisiana) k jednej spoločnosti, sľubujúc im veľké zárobky a poľnú

prácu. Nešťastníci potom v strašnom položení sotva zarobili denne 30 centov a tak zachádzali s nimi, ako s otrokmi. Konečne zo správ new-yorských a klevelandských časopisov dozvedel sa o tom i náš veľvyslanec vo Washingtone. Vyslal k nim konsula dra Fletschera, ktorý potom ráznym vystúpením vyslobodil vystahovalcov z ich hrozného položenía. Teraz už všetci pracujú v New-Orleanse. Proti fabrike na Avery Islande by robotníci mali sice právo i pravotu zaviesť o odškodné, ale cudzinec v Amerike od takejto pravoty nemôže očakávať prajný výsledok.

Fozor na zbraň! Z Fraštáku (Galgócz) píšú, že minulý týždeň jedna tamojšia žena niesla na chrbte chlieb a dvaja roztopašní žiaci tamojšej občianskej školy chceli z revolvera streliť do chleba na chrbte ženy, guľa ale vrazila žene do hlavy, následkom čoho táto bola vážne ranená. Žena vec oznámila vrchnosti, ktorá zaviedla vyšetrovanie.

Nešťastná poľovačka. Zo Serede (st. prešporská) píšú: Na poľovke, ktorú gróf d'Hennin zariadil v chotáre obce Patta, flinta jedného hájnika náhodou vypálila a guľa nebezpečne ranila francúzskeho grófa Galara, jedného honca a aj samého hájnika.

Nebezpečie vystahovalcov. Ani z jednej strany nehrozí vystahovalcom toľko nebezpečenstva, ako po príchode do Ameriky zo strany zaopatrovateľov miesta a sprostredkovateľov práce. Títo nesvedomití ľudia najímajú dievčence na nemravné ciele, mužských ale na takú prácu, ktorá je horšia od otroctva. Len nedávno dala zavreť new-yorská vrchnosť viac uhorských prácu sprostredkujúcich ústavov, o majiteľov ktorých vyšlo na javo, že nezkúsené, do Ameriky prišlé dievčence oddávajú do zlých domov, odkiaľ sa dievčence niekedy ani za mesiace nevedia vyslobodiť, jestli totižto vtedy už vôbec myslia na vyslobodenie. Teraz v New-Yorku pred krajinským súdom je v prúde jedna trestná pravota proti viacerým sprostredkovateľom práce, ktorí s falšnými záminkami lákali ľudia do Floridy ku stavbe tamojšej železnice a ľudia potom nielen že nedostávali sľúbenú mzdu, ale boli odkázaní ku opravdovej nútej práci a podujimatelia tak zachádzali s nimi, ako s otrokmi. Pojednávanie už i dosiaľ strašné podrobnosti odhalilo a dľa tvrdenia štátneho zástupcu obžalovaní roku 1906. viac než 3000 ľudí zamestnávali pri stavbe železnice spájajúcej Floridské ostrovy a patričných robotníkov nútili ku práci revolvermi a korbáčmi. Štátny zástupca oznámil asi 500 svedkov, že peknými sľubami tam vylákani robotníci ešte ani len poriadneho miesta ku odpočinku nemali, lebo v barakoch bolo veľa hadov a že behom 24 hodín títo nešťastníci len raz dostávali pokrm. Našich krajanov teda upozorňujeme, aby boli veľmi opatrní.

Vianoce vojakov v Bosne. Približujú sa Vianoce a najviac rodín sa už pripravuje ku týmto radostným sviatkom. Ale tí mladíci, ktorých na vojenskú službu do Bosny poslali, veru sotva budú mať veselé vianočné sviatky. Na divoromantických a neobydlených vidiekoch

Bosny ležia táborom, strážiace a ochraňujúce hranicu. V kruhoch občianstva zaviedli pohyb, aby nakoľko je možné, ulavili útrapy a strádanie týchto vojakov a aby im na Vianoce poslali niečo na zjedenie. Na čelo tohoto naozaj šlachetného pohybu stala si sama rada sídelno-hlavného mesta a vydala vyzvanie, v ktorom prosí, aby dľa možnosti každý prispel k tomu, aby sa výsudný cieľ mohol uskutočniť. Prirodzené je, — hovorí vyzvanie — že sú také dary najprihodnejšie, na ktoré sú vojaci v tomto zimnom čase najviac utišnutí, ako: čaj, káva, rum, víno, šunka, slanina, cigary, dohán. Došlé peňažné dary tiež na zapotrebenie podobných článkov obrátia. Aby obecnosť pri odovzdávaní svojich darov nebola veľmi obťažaná, rada hlavného mesta sa postarala o to, aby prípadné dary na predstavenstvách okresov alebo v hospodárskom úrade hlavného mesta (Ústredný mestský dom) bolo možno odovzdať a úrady tieto dary odošlú potom veliteľovi vojenského sboru. (I., Várszinház-u. 5.), ktorý i sám vďačne prevezme bársjaký dar.

Pobili sa poľskí vyslanci. Z Viedne oznamujú: V piatok na večernajšom zasadnutí poľského klubu vyslanec Mleczo sa osvedčil, že vystúpi z poľskej ľudovej strany a potom odišiel z miestnosti. Sotva urobil niekoľko krokov, vyslanec Olszevszki pospíechal za nim a do chrbta ho udrel pästou. Mleczo sa chcel brániť palicou, ale Olszevszki mu ju vyrval z ruky a tak silne ho ňou uderil, že sa palica zlomila. Mleczo sa potom vrátil do miestnosti klubu a tam oznámil prípad, ktorý medzi vyslancami vzbudil veľké pohoršenie.

Smrteľná nehoda. 39-ročný železničný strážnik z Horného Srnieho (st. trenč) Ján Lörík minulý týždeň zavíeral rampu na železničnej dráhe, medzi čím sa dostal pod kolesá tade jachajúceho vlaku, ktoré mu odtrhly pravú ruku a zlomily mu rebro. Nešťastného človeka, ktorý utrpel aj vnútorné úrazy, zaviedly do trenčianskej verejnej nemocnice, kde mu ruku amputovali. Lörík ale následkom utrpených vnútorných úrazov na druhý deň zomrel.

Zamrznutí cigáni. Z Lippy sdelujú: Cigáňski muzikanti Sava Kampán a Mikuláš Kurte v obci Gabešdia v tamojšej kréme do úsvitu vyhrávali a potom šli do svojej obce. Obidvaja boli spíť a v chotáre obce utiahli sa za jeden stoh slamy. Na druhý deň ich našli tade idúci sediaci zamrznutých.

Zázračné ochránenie. Vo Fiume v stredu predpoludním vojenská banda za zvukov veselej hudby tiahla po uliciach. Na pochod z okna štvrtého poschodia jedného domu dívalo sa mladé dievča Jolana Zim-

mermann. Dievča odrazu ztratilo rovnováhu a spadlo. Okoloidúcim stýdla krv v žilách, lebo každý si myslel, že malé dievča sa doláme. Ale na prvom poschodi šaty jej sa zachytily na tabule jednej firmy. Dievča sice spadlo na ulicu, ale sa len ľahšie urazilo.

HOSPODÁRSTVO.

Hospodárske úvahy.

Spísal Imrich Herczmanszky, tajomník hospodárskeho spolku nitrianskej stolice.

O vystahovaní.

(Pokračovanie.)

Pohliadnime ale, jakú prácu má náš robotník v Amerike. Veznime v prvom rade veľké bitúnky. Človek by si myslel, že je tu tá najľahšia práca. Na robotníkov ale čaká tu tá najťažšia práca. Môžete si myslieť, ak ťažko tu musí pracovať náš robotník, keď vám zradím, že na takomto bitúnku za jednu hodinu 400—500 kusov lichvy zabijú. Je tu osobitný bitúnok na roznú lichvu, na ovce a na ošípané. — V takomto bitúnku z jedného poschodia na druhé nosia zabitú lichvu, kde ju potom ďalej obrobia. Každá ošípaná, zakaľ sa vychystá, cez sto a cez sto rúk prejde. Tu nemá čas robotník na špekulovanie, na fajku zapalovanie a zhováranie, lebo keď voľakotý len malinkú chvíľu postáva, už na druhý deň roboty nedostane. — Pre postávanie jedného robotníka totiž, sto a sto iných robotníkov musí postávať a čakať, následkom toho trpia potom všetci robotníci, lebo naloženú robotu musia všetci vykonať, istý transport musí sa vyhotoviť, keď ináč nie, všetci robotníci musia robiť po hodine a k tomu ešte bez všetkého platu. V Amerike nesmie teda robotník ani za okamženie postávať pri robote.

Na takýchto bitúnkoch spotrebujú a vyrobia všetky čiastky zabitého hoväda. Z rohov robia hrebene, gombiky, rúčky na nože atd.; krv, črevá a huspeninaté čiastky tiež upotrebia. Spotrebujú ešte aj to, čo sa už k ničomu nehodí, z toho potom robia kunštovný hnoj. Na jednom takom veľkom bitúnku robí asi 30 tisíc chlapov a 250 tisíc si najde robotu vo fabrikách s takými bitúnkami spojených.

Kde sa tri-štyri takéto fabriky nachodia, tam hľfy robotníkov stoja pred fabrikami a čakajú na robotu.

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kis-birtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky uz od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeno tárchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovaní na pomoci je v každom ohľade. Ústav na jednoduchý list bár komu schotue ovnoveda.

lebo dobre vedia, že tí robotníci, čo vnútri vo fabrikách robia, lebo nevydržia tam vrťkú a ťažkú robotu, alebo nešťastlivo pochodia. — Veru nieraz sa stane, že nešikovný robotník pride o svoje prsty, alebo o ruku, nieraz si doláme rebrá, alebo sa celkom dodrúžga. — Na miesto pokaližených, do roboty nesúcich, alebo usmrtených robotníkov postaví potom do roboty z tých, ktorí na stá a stá stoja pred fabrikami. Lež aj vtedy len ten dostane robotu, ktorý dal pár dollárov dozorcovi, čo stojí nad robotníkmi. V týchto fabrikách je robotník len jedno kolečko celej veľkej fabriky, ktoré sa vždy musí krútiť.

V niektorých fabrikách už nad štyrma robotníkmi postavený je jedon dozorca.

Ženy a deti robia škatule tak veľké, čo jedna má aj 15 kilov. Nieraz sa pretrhne v robote robotníčka, ale čo si počne, musí ďalej sa trápiť v tejto ťažkej robote, jestli chce žiť. Takto tam klesne robotník a prichádza o zdravie náš národ. — Keď vyvandroval, bol robotník, jako buk silný, keď sa domov vráti, je z neho len hotový žobrák. Bárš aj doniesol pár zlatých. v Amerike nechal svoje zdravie, svoj vek, ktoré za žiadne peniaze sa mu naspak nevrátia. — K tomu slabý robotník ani nech neide do týchto fabrik robotu si hľadať, lebo mu jej ani nedajú, keď vidia, že je slabý, ponevác je tam dosť silných ľudí. Na jednom vozíku musí aj 60 kusov šuniek ťahať ku liftu, alebo k udenici. Ktorý není dosť silný, alebo nedá pozor na šmiklavej a mokrej dlážke, pokízne sa, padne pod naložený vozík, ktorý ho zadlávi alebo poláme a chudiak robotník žobrákom je na celý život.

Pri takej príležitosti dozorcovi robotníkov vezmú na zodpovednosť, lež nie pre robotníka, ktorý nešťastne pochodil, o toho sa tam nikto nestará, lež preto, že rubota utrpela pretřžku. Robotníka — nadovšetko jestli pochádza z Uhorska — jednoducho von vyhodia z fabriky.

Dozorci, čo sú nad robotníkmi, vyžierajú týchto ako môžu. Jestli robotník dozorcovi neplatí, nemá stálej roboty, alebo si len málo vyrobí.

Na bitúnkoch a aj v iných fabrikách pracujú robotníci s kyselinami a s takými jedovatými miešaninami, ktoré im zožerú nie len obuv a odev, lež aj telo. Následkom čoho, ktorý robotník je tam dlhší čas pri zvláčovaní kože, alebo v garbiarni, dostane vtedy a všeliaké jedovaté rany, nechty mu odpadnú, ruky a prsty mu ostanú ranavé, krv si otrávi a svoj život pri hroznych boľastach zakončí medzi tým bezbožným národom, ktorý pre peniaze nepozná ani Boha, ani priateľa, ba hotový je pre ne báršjaký hriech spáchať. Z tohoto vidno, s ak hrozne ťažkou prácou vyhľadáva si náš ľud vezdejší chlieb v Amerike. Smrť má vždy pred očami, všade chodí za ním, kam sa len obzrie, inšieho nevidí len bezbožnosť.

Amerikánske emitery plné sú s našimi krajanmi, ktorí v ťažkej robote sa pretrhli, alebo v bane, vo fabrike, alebo pri železnici zahynuli. Jedného zrazí elek-

trika, druhého zpáli žeravé povetrie, tretieho dodrúžga mašina atď. V uheľných baňách naraz stá a stá robotníkov zavalí. Kolko tisíc našich krajanov výnde tam na žobrácku palicu! Jak mnohé vdovy a siroty preklínajú Ameriku, ktorá ich pripravila o dobrého muža a otca. Kolki rodičia oplakávajú svojho syna, ktorý sa im viac už nenavrátí. — Sestry a bratia lúčia sa s plačom od tých, čo idú za široké more, či sa kedy vidia? Nenariekajú aj bez príčiny. Tisíce nášeho silného, pracovitého ľudu odpočívá tam v Amerike. Lakomstvo za peňazmi a ľudská bezbožnosť priviedly ich pred časom o jejich život.

V Spojených Štátoch Severnej Ameriky cez rok 11 tisíc 986 robotníkov stratí život v baňách, 3361 zabijú a 66 tisíc 833 robotníkov porania železnice. Vo všeliakých fabrikách zahynie cez rok 10 tisíc, dolame sa 68 tisíc, pokaliči sa 55 tisíc ľudí a ochromie 40 tisíc ľudí. Ročíte teda 615 tisíc ľudí padne tam v obeh rozličným nehodám.

Kto má srdce a dušu, ten pochopí, že jaký život má v Amerike náš ľud; robotník není istý ani na jednu hodinu o svoj život, kam sa ten obrátí, viac nešťastia ho čaká, jako šťastia. Za to sa vystahoval do Ameriky, aby si tam pár zlatých zarobil a potom sa domov vrátil; niejedon ale navráti sa bez groša, ožobráčený, na zármutok svojim domášnym. — Kolki ale oplakávajú v Amerike zabitého svojeho otca, syna, alebo muža. — Darmo ich však oplakávajú, jejich plač tých zabitých k životu nezkriesi.

Keď tam voľaktorého robotníka zabije, alebo poláme, za to není nikto zodpovedný; veď železnice, električky a fabriky celkom v jejich moci majú robotníkov. Nech sa stane čo chce, tie tam nikto na otázku nebere. Vrchnosť sa nie len že nestará o robotníkov, ba im ani stranu nechytí. Kde sa teda má obrátiť náš chudák krajan s ponosami proti jeho zdieračom, keď vrchnosť chudobnému strany nechytí, ba ho ani pred seba nepripustí? V tom bezbožnom svete, tam len za peniaze udeľujú pravdu, chudobný človek tam darmo hľadá pravdu.

(Pokračovanie nasleduje.)

DOPISY.

Zo Spišskej-Magury.

Pochválen Pán Ježíš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Úctive vás prosím, buďte tak láskavý a tento môj dopis v našom «Kreštane» uverejniť ráčte.

Známo je už cteným čitateľom, že vrchnosť na 22. novembra do Starej-Vsi zvolané kreštansko-sociálne ľudové shromaždenie zakázala. Hlavný slúžny svoj zákaz nasledovným smiešnym a bezzákladným spôsobom udôvodnil:

«V ostatnom šase sa aj v tom okrese bezpchybné znaky slovensko-národného búrenia ukazujú, každá väčšia schôdzka ľudu je ale prihodná k tomu, aby túto

teraz ešte ukrytú iskru rozplamenila. — Ponevác ale vrchnosť nemá spôsobu, aby pred a po ľudovom shromaždení náhodné národnostné búrenie prekazila, preto je medzi terajšími okolnosťami nepovolenie takého shromaždenia tak v záujme ľudu, ako aj z maďarsko-národného ohľadu žiadúce».

Hejže strašné odôvodnenie, ako by sme sa už so železnými vidlami boli chceli vrhnúť na pánov a našu drahú vlasť, ktorú vsuktu viac milujeme, ako ne jeden panáčok — a čo viac krivonos — a ktorú by rusovi boli chceli zradíť.

K vôli pravdy poznamenávam, že to shromaždenie ani z ďaleka nemalo byť slovensko národnostné, ale čistého kresťanského-sociálneho rázu. Ako to zrejme vysvitá z oznámujúceho hárku, ktorý je u služného. — Ponevác ale služnému to shromaždenie nebolo po vôli a inšej príčiny nemohol najst, musel sa chytiť strašidla panslavizmu.

Takým spôsobom veru nemožno ľud uspokojiť a v ňom vlastenecké city posilniť. Ba práve naopak!

Žandárskymi bodákmi sa tiež už nedáme viac odstrašiť!

Za naše právo, či sa to páči niektorým zaslepeným, namysleným pánom, alebo židom, od terajška tým smelšie a vytrvanlivejšie bojovať budeme.

Priatelia, za našu svätú vec, s pomocou Božou, oduševnene do boja.

*** *Jeden z ukřivdených.*

Z Ordišta.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otený pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte v «Kreštan»-e uverejniť tieto riadky.

Nám je dobre. Čo farníci patríme do Piešťan; náš pán farár, Jozef Praznovsky, ktorý nedávno sa stal cirkevným radcom, má asi od pol roka dvoch tovaryšov horlivých. Čo sú tu poriadni kresťania, všetci sú statoční ľudáci; bohužiaľ, aj národniarstvo odporne sa tu zakoreňuje. Keby administrácia nemala v žalúdku ľudovú stranu, nuž by malo národniarstvo väčšie prekážky v ceste. Lebo duchovenstvo spojené so svetskými vrchnosťami by o veľa prospešnejšie stálo v ceste protivlasteneckým pohybo.

S Bohom!

Jozef Labúdik.

Z Hrachovišta.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otený pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kreštane».

My bývame neďaleko Starej-Turej a Čachtíc. Celé naše okolie je plné luteránmi, medzi ktorými tak veľa je tých čudných národniarov. Našu chudobnú faru spravuje apoštolský chlap, Celestin Kubica, tento horlivý otec duchovný, ktorý aj teraz nám za svoje peniaze kúpil 120 výtiskov z diela «Sv. Izidor». Je to utešená

knížtička; zaslúži, aby sa človek jej obsah nazepamät naučil, zvlášte tie drahé zlaté zrnka (Dobré rady). — Táto knížtička, ktorú náš krajan, Čachtičan napísal, je znamenitou podporou mravnosti.

Ľudová strana v našom vrbovskom okrese slabostojí, ponevác národnári luteráni s kýmkoľvek budú radšej držať, nežli s ľudákmi katolíkami. — Tu medzi brehami sa nedeje nič takého zvláštneho, čo by som mal dať svetu na vedomia a preto zatváram list.

S kresťansko-ľudáckym pozdravom

Laurinc Knap.

Z Kamanovej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte prepustiť priestor môjmu dopisu v našom mišom «Kreštan»-e.

Však je len veľa predpojatých a sprostých ľudí na svete. Mnohí sú chumajmi, bárs aj kefu nezdedli. Tak nedávno blúznil jeden vrecom uderený kulifaj, že čo dobrého vykonala kresťanská ľudová strana. — Nebudem obširne opisovať, čo dobrého vykonala kresťanská ľudová strana; kto «Kreštana» číta, ten i tak vie to. Toľko ale môžem povedať, že keby aj nič nebola vykonala, aj tak by sme sa nemuseli čudovať tomu, lebo však ľudákov je zvolené len 32, iných poslancov do hromady ale asi 390; čo vykoná jeden proti trinástim? Ale vyskočilo šidlo z vreca, lebo povedal ten obriezkar pokrstený, že pálenie je drahšie; najlepšie by bolo, keby bolo také drahé, aby si ho človek ani kúpiť nemohol; aspoň by sme nelôchali do seba túto otravu.

Ináče my sme zas dostali nového židáčka do dediny, jakéhosi Weissa; hovoria, že je on krotký človek a do politiky sa nemieša. Je to aj múdre, lebo veru my, ani keby jakých tučných škopov zabil, by sme neišli viac na tú hnusnú liberálnu stranu, ktorá tak po dlhým spôsobom zdochla. Naš pán farár, dr. Pavel Jantausch, je tiež tuhým ľudákom. Neni je veľmi milý liberálnym chudákom.

S kresťansko-ľudáckym pozdravom

Prisažný.

Z Hrušován.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kreštane».

Naša obec je zámožná filialka preseránskej fary. — Na vianoce bude rok, čo máme za farára bývalého dekana čermanského dra Jozefa Janda. Veľa galiby bolo už s preseranskou školou. Terajší náš duchovný otec vykonal od pána primása 3000 korún, on ale sám obeťoval 1000 korún, aby sa tretia trieda postavila; tri obce dohromady majú k tomu cieľu prispieť len s 1800 korunami. Hrušovany ležia od Preserán len na 1600 metrov. Našu obec spojuje s Preseránmi rovná hradská, sťa dľaň. Len že sú tu figliari, ktorí vždy hamujú ná

mahy duchovného otca. Hovorila, že deti sa musia veľa učiť. Nuž a k čomu že je škola? Aby deti voľačo vedely. Len že bude-li u nás jedon učiteľ 6 tried pohromade učiť, či tie deti môžu veľa vedet? V Preseranoch už i teraz s dvoma triedami je kapitálna škola, tak že z jejže stvrtej triedy žiaci s prospechom chodia do prvej latinskej triedy.

Bratia dráh! neradzte sa srdca, ale rozumu; nepočúvajte falošných prorokov, ale svojich duchovných otcov. Hľadte, aby ste boli priateľmi kňaza a nie falošných prorokov.

S kresfanským pozdravom

Ján Svorad.

Od Veľkých-Topolčian

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

Stalo sa, čoho sme sa báli, to špatné národnarstvo sa už aj u nás zakoreňuje. Na okolie Závady chodia národnárske časopisy. Vo Veľkých-Topolčanoch je už založená národnárska banka; vo Veľkých Topolčanoch bude bydlif aj národnársky pravotár a lekár. Pán hlavný slúžny sa nedožil tedy veľkej radosti, že sa tieto veci pod jeho úradovaním staly á že on nemal dost moci a vplyvu prakaziť ich. Teda marné bolo všetko jeho namáhanie. Národnári sú už tu! Je to veru galiba!

S kresfanským pozdravom

Ud Jednoty Katolíckeho Ludu.

Z Nitry.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

Bydlí tu znamenitý muž, kanonik Mihályik, u ktorého nachádza prístrešie ľudová strana, kedykoľvek vydržuje poradu pred stoličným výborovým zasadnutím. V Nitre sa nepovažuje za zásluhu, je li kňaz ľudákom. Smutné časy čakajú na nás. Kto nás bude zastávať proti liberálom? A veď práve u cirkve by mali byť vo vážnosti tí kňazi, ktorí odhliadajú od ziskuchtivosti a sa nelakajú ľudáckej obetivavosti. Slzy žiaľu mi písať prekážajú; ach, Izrael! Kedy že už raz vstúpiš do seba, aby zkaza tvoja nepochádzala od teba?! Snáď príde doba i väčšej spokojnosti tunajších kňazov.

S Bohom!

Ján Andik.

Zo Šuránky.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kresťane».

Náš pán farár, Frašťačan, Franc Koniakovszky bol v Ríme putovať. Dva týždne bol vzdialený, veľmi nám

chyboval; cítili sme, že sme sirotky. Tým väčšia bola ale naša radosť, keď sa nám domov navrátil, ďaleko sme mu išli v ústrety, modzi neobyčajným plesaním svojich ovečiek zaujal svoju premilú domovizeň.

U nás ie ináče ticho. V krátkom čase aj u nás utvorí Jednotu Katolíckeho Ludu veľ. pán Augustín Gramantik. Úverkový spolok viac nás napomáha, nežli wechle krivonosatého. Ohňohasičov nemáme. Svojou náboženskou horlivosťou vyniká náš spoluobčan J. Zboril, ktorý už niejednu spásonsnú vec utvoril.

S Bohom!

Jozef Trizlivij.

Spisy redakcii zaslané.

Kalendár Jednoty Katolíckeho Ludu na rok 1909. Najmohútnejšia organizácia katolícka deň po deň vydáva svedectvo nielen o neunavenej pracovitosti a obrovskom jej rozšírení. lež aj o tom, že členom jej za jednu korunu členovského poplatku poskytuje tak mnohonásobnej a nanajvyš osožnej potrawy duševnej, že sa jej v tomto ohľade nikto prirovnať nemôže.

Miesto 9. sošitu na 32 stranách, dala Katolícka Jednota prítomne jej členom kalendár na 224. tlačenných stranách. Tento kalendár dostáva — ako členovskú príslušnosť — každý člen Jednoty, ktorý sa na rok 1908. dal zapísať a členovský poplatok vyplatil, lež dostanú ho aj tí, ktorí pozatýmne pošlú jejich poplatky na tento rok. Zarovnak dostanú aj zo sošitov na bežiaci rok, nakoľko jejich zásoba trvá.

Celý hrubý sväzok kalendára, po kalendárskej čiastke, obsahuje: Abecedárny soznam mien, tabulky o poštovom porte od cenných vecí a peňazi, o tarifách listovnej pošty, o zákonom určených koľkoch (stemploch), kalendár doby plodnosti zvierat, vypočítanie úrokov, čo treba vedet o pestovaní gazdovských rastlín, o váhe a objeme rozličných krmných rastlín a steliva. Za týmto opísané sú tohoto roka udalosti krajinské a zahraničia a vývin Jednoty Katolíckeho Ludu. V druhej čiastky zaoberá sa kalendár so socialnými otázkami. — V tretej čiastke píšu lekári o zdravotných záležitostach, vo stvrtej čiastke pravotári poučujú čitateľov o najčastej predchádzajúcich právnych veciach. Nechýba ani zábavné a poučné čítanie, básne a nevinné rozmary a žarty k obveseleniu mysle. — Hospodárska čiastka obsahuje praktické hospodárske rady, ktoré každý hospodár len k svojmu prospechu upotrebiť môže. — Posledná čiastka obsahuje: soznam výročitých jarmokov v Uhorskej krajine sa vydržiavajúcich, dľa najnovšieho podania uh. kráľ. ministerstva obchodu. Forma kalendára je podobná sošitom, aby časom každý člen Jednoty sostavil si peknú domovú knižnicu.

Kalendár Katolíckej Jednoty vytlačený a písaný je v 140 tisíc výtiskoch v maďarskej, slovenskej a nemeckej reči.

Ponevác kalendár Katolíckej Jednoty je neoceniiteľnej hodnoty, odporúčame ho čo najvrelej katolíckemu

obecenstvu. K dostaniu je aj za sklepnú cenu 70 halierov. Tí veriaci ale, ktorí neprisahali posiaľ vernosť zástave Katolíckej Jednoty, nech sa bezodkladne ešte na tento rok dajú zapísať za členov, odošlú členovské poplatky a dostanú kalendár zdarma.

O kalendár, ku rozšírovaniu Jednoty potrebné tlačivo, hárky, sošity, letáky písať treba pod adrešou: «Jednota Katolíckeho Eudu» — **Katholikus Népszöveg**, Budapest, IV. ker. Ferenciek-tere 7. III. lép. I. em. 7.

Prečo sú nešťastlivé tak mnohé manželstvá? alebo o krížnych manželstvách. Spísal: **Aladár Reviczky** missionár. S odobrením cirk. diecezanskej Vrchnosti a svojho Riadu predstavených. V Budapešti. Nákladom Sv. Štefanského Spolku 1908. — Cena 20 halierov.

Malé Alleluja. Modlitebná a spevácka knižka pre katolícku školskú diatku. Malý formát. Strán 352. Cena výtisku, v plátne viazaného, 80 halierov. — Táto knižka tvorí výťah modlitebnej knižky: Alleluja, skoro zo všetkými piesňami a má nahradiť modl. knižku: Ježiš, priateľ diatok.

Spevníček Alleluja. Je pre diatku zostavený, ktoré v povšednie dni cez školský rok sú pri sv. omši prítomné. Obsahuje 72 notovaných piesní a má nahradiť sošit: Cirkevné piesne. Cena výtisku, v tuhej obálke s drotom sošitého 20 halierov, v polplátne viazaného 30 hal.

Tieto knižky v každom kníhhupectve možno dostať tiež i u pôvodcu **Stefana Janovcsik** farára v **Likavke** ost. pošta Rózsahegy, stol. liptov.

Posol Božského Srdca Ježišovho časopis, obrazom okrášlený k rozmnoženiu úcty božského Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov

Svätý Izidor čo priateľ sedliakov. 37 strán. Cena 8 halierov. Spracoval a vydal druhý raz dr. Jozef Janda, dekan farár v Nyitrapereszlény. Túto zriedkavo znamenitú knižku veľmi vrele odporúčame ct. čitateľom.

Odkazy redakcie.

B. J. T. Dajte pokoj s takými talafatkami, to sa nehodí do novin.

S. C. P. Dopis sme dostali. Či je to ale všetko aj pravda. Nikoho neslobodno zvlášte na cti urážať.

M. V. K. Hľáste sa pozdej.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 12. decembra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. **Pšenica**: tiská K 25.25—26.40, stolnobelehradská K 25.05—26.00, peštianska K 25.15—26.10, banátska K 25.20—26.35. —

Raž: prvotriedna K 20.65—20.85, druhotriedna K 21.35 do 21.55. — **Jačmeň**: prvotriedny K 16.45—16.65, druhotriedny K 16.05—16.35. — **Proso**: K 13.75—14.00 — **Ovos**: prvotriedny K 17.45—17.75, druhotriedny K 17.05 do 17.40. — **Kukurica**: Kor. 13.90—14.50. — **Repica**: 31.50—32.50 K.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	19.90	19.50	19.10	18.70	18.30	17.80	17.20
			č. 7	7½	8		
			K 16.10	14.40	8.80		

Za 50 kilogrammov i s vrécom.

Drobné otruby: K 6.90, hrubé K 6.90.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 19.00—20.00, fazuľa strakavá K 12.50—13.50. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 26.00—28.00, lúpaný K 24.00—46.00. — **Sošovica**: čistá K 30.00—58.00. — **Konopné semä**: K 22.00—23.00. — **Mak**: K 50.00—51.00. — **Rasca** (kmín): Kor. 107.00—109.—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 142.00—143.00, vidiecka K 000.00—000.00.

Slanina: mestská 4-kusová K 107.00—108.00, 3-kusová K 111.00—112.00, vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 136.00—150.00, lucerna jasnozorná K 118.00—133.00 za 100 kg.

Lekvár: srbský (z r. 1907.) K 20.75—21.75, bosenský (z r. 1907.) K 29.00 po 100 kilogr.

Slivy: (z r. 1907.) bosenské (120 kusové) K 17.25—17.50 (z r. 1907.) srbské (120 kusové) K 16.75—17.25 po 50 kilogrammoch.

Petrolej: Fiumánsky kríšťalový K 37.50, fiumánsky White-Star (***) K 31.50 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** v klobúkoch K 78.50 do 79.50, kockový K 80.50—81.50, žltý K 78.50—79.50 za 100 kilogr.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom K 179.50 do 180.50. Denaturalizovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50.00—51.50.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5.30—5.40, žlté K 6.60—6.80 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 118—120, od Tisy K 116—118, sedmohradské K 116—120 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1.00—1.12 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1.60—2.20, sliepky na polievku K 3.20—3.40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2.20—2.30, k vareniu K 1.60—1.80, syr 10—12 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Chybnou cestou chodí, kto proti rozličným chorobám potrebuje lieky jarmočným spôsobom odporúčané, miesto takých, čo sa už skutočne ako užitočné dokázaly **Fellerové Elza pilulky** na prehnanie sú istotne a chytro účinkujúce prostriedky proti boleniu žalúdka, záhe, krčom, nechuti k jedeniu, napinaniu, kyslému grganiu, tvrdej stolici a iným chorobám. — Šesť škatuliek

franko 4 koruny. Pôvodne len u mňa *V. Eugena Feller* v Štubici, Kostolná ulica 18. (Záhrebská stolica.)

Kašľanie, boľenie prs, zašľajmovanie, nechuf k jedeniu, zachrípnutie, nočný pot, slabosť predznakmi a príčinou môžu byť choroby na pľúca: kto preto na tieto neľahy trpí, nech hneď dá doniesť pôvodný *Örkény Lipového mädu syrup*, ktorý utišuje kašľanie, topí zašľajmovanie, zastavuje nočný pot, popravuje chuť k jedeniu, zdvíha váhu tela, obľahčuje dýchanie, odstraňuje bezsnosť a prekáža vývin pľúcnej choroby. Kto si

na príhodu flášku za 3 koruny, veľkú flášku za 5 korún objedná, nech list alebo poštovú poukážku adresuje na nás: «Apoštol» lekáreň, Budapeš, József-körút 64. Sklad 73.

Odmena. Jako dar obdrží každý, kto mne pošle ze svojej osady a okolitých obcí 30 adries slovenských hospodárov, farárov, učiteľov atd. zdarma, vyplatene dobre idúceho ukazovateľa počasia (hygrometer). — Za každých ďalších 30 adries pošlem svoje odborné knihy «Hospodárskeho radcu» a «Zahradníckeho radcu» bezplatne.

Upozorňujeme každého

kto kašle, je zachrípnutý, zašľajmovaný, nemá chuť k jedeniu, v noci sa potí, je slabý, alebo tieto neľahy pozoruje pri členoch svojej rodiny, nech dá hneď doniesť

ÖRKÉNY-ov lipového mädu sirop

a zahaľ šírenie sa choroby

ÖRKÉNY-ov lipového mädu sirop,

dľa mnohých listov uznania

prevyšuje všetky podobné prostriedky, utišuje kašľanie, zastavuje plávajúce krv, zvláštne rozpúšťa stojnú naprávuje chuť k jedeniu a prekáža nepríjemné potenie sa v noci. — Vyznačenie zlatou medailou na anglickej výstave. Cena nádej flášky na príhodu 3 koruny, veľká fláška 5 korún po voprednom zaslaní peňazí posielam dorabateľ.

Örkény-ová „Apoštol“ lekáreň

Budapeš, József-körút 64. (S Klád 76.) II

Oznamy prijíma

administrácia

„Kreštan“

BUDAPEŠT,

Szentkirályi-ul. 28/a.

My nechceme oatenú mať zachrípnuti, zašľajmovanú byť, nekašleme, není sme slabí, nervósi lebo my upotrebovame Fellerov Elsa Fluid, ktorý aj proti boleštam svalov, zapáleniam, slabosti očí, boľeniu hlavy výtečne pomáha. Túcet na príhodu franko 5 korún. Proti žalúdkovým neľahom, zahe, nechuti ku jedlu, napinaniu kúvrcaniu grganiu pomáhajú nám Fellerove Elsa-Pilulky na prehnanie, 6 škatuliek franko 4 koruny — Ohľdva výrobky dostať u E. V. Feller v Štubici Kostolna-ul. 18 (st. záhrebská)

II

Slaný

vinový lieh sily

je najlepši liek domáci.

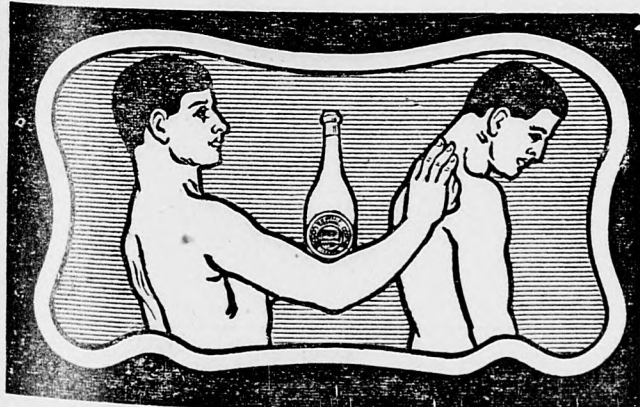
Upotrebenie jeho znamená silu a zdravie, bo baccily ničaca sila jeho prekáža napadnutie zdravia, podporuje srastanie sily nervov, zväčšuje schopnosť zdvorovania a tým spôsobom vplýva na udržanie dravia, o zvláštnom pôsobení tohoto najlepšieho lieku domáceho pri upotrebení zvonka a zňútra svedčia početné pripisy uznania.

K dostaniu vsade vo fláškách po 30, 40 halieroch, 1 a 2 korunách.

Poštou posielam 10 malých flášek za 3 koruny s poštovou dobierkou, alebo pri poprednom dupostaní peňazí.

Laboratorium KOSMOS, Györ.

BRÁZAY SLANÝ-VINOVÝ LIEH AKO NAJLEPŠÍ

a nevyhnutelne potrebný liek.

Nesmie v žiadnej domácnosti chybovať.

Všade k dostaniu. • Varujme sa bezcenných padelanin.

Pri objednavkách na naše ohlasy, prosíme odvolávať sa vždy na náš časopis.

Bruyère drevené fajky.

Fabrikát prvej jakovosti z nepuzného opravdového Bruyère dreva.

Vo vlastnom zavruje vyfajka, mojej rozmanitý cenník s viac než 8000 obrázkami.

Hladká hlava s veľmi zahnutým Bruyère odlejakom, pipka s rohovým koncom a s hodobným šlauchom v dĺžke asi 21 cm. K 1.50. Táže fajka, lež s okruhlou hlavou rezanou z Bruyère dreva K 1.80 — Največší výber vecí k fajčeniu potrebných možno najst v mojom cenníku, ktorý sa zdarma a franko rozposiela.

Rozposiela cis. a král dvorný liferant **Hans Konrad** dom vývozný **Brüx**, č. 501. Čechy.

Kto potrebuje SEMENÁ

hospodárske, zahrádné alebo lesné, nech žiada na dopisnici obrázkový cenník prv nežli si inde objedná. Dvorný doprater J. kr. V. kn ež černo-horského

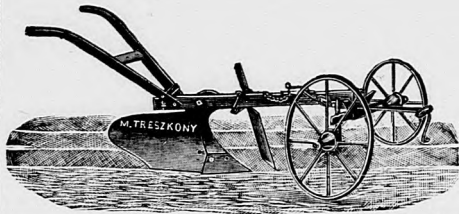
JINDRICH VANEK, PRAHA
odborný semenársky obchod
Václavské nám. 13
„u zlaté husy“.

Dobré harmoniky kor. 4-80.

Odpredaných 50.000 kusov. Ziadne útraty cla Záruka. Zámerna povolená. Návrat penazi.

No. 300 3/4 10 tastiek, 2 registre, 28 hlasov, veľkosť 24x12 cm. K 4.80. No. 657 1/4 10 tastiek, 1 registre, 28 hlasov, veľkosť 30x15 cm. K 5.20. No. 656 3/4 10 tastiek, 2 registre, 28 hlasov, veľkosť 30x15 cm. K 5.40. No. 305 3/4 10 tastiek, 2 registre, 50 hlasov, veľkosť 24x12 cm. K 6.20. No. 663 1/4 10 tastiek, 2 registre, 50 hlasov, veľkosť 31x15 cm. K 8.— No. 306 1/4 10 tastiek, 2 registre, 50 hlasov, veľkosť 31x15 1/2 cm. K 8.50. No. 307 1/4 10 tastiek, 3 registre, 70 hlasov, veľkosť 31x15 1/2 cm. K 9.50.
Záruka za peknú a správnú robotu. Rozposielanie s poštovou dobierkou. Dopisovanie v uhorskej reči. Cis. a král dvorný lif.
JÁN KONRAD rozposielajúci dom hudobného tovaru **Brüx** číslo **1443**. (Čechy). — Hlavný cenník s 3000 vyobrazeniami na žiadosť každému franiko a darmo

Panom hospodárom odporúčam svoje najnovšie :

Mláf éky ručné a žen-tújové. Žen-rúre kryté, bezpečné. Pastorky Ml. facie garnitúry. Rajtáre. Tryery. Sečkovice. Stroje na rezanie

kapusty. Strunadia na burgnu. Pluhy. Brany. Stroje na sietie. Hrable. (Hollingsworth.) Stroje na možovanie kukurice. Srotovníky Stroje na lamanie kôry. Stroje na miesenie hliny. Okružné pily. Decimálky. Mangle na prádlo, atd.

Obrázkové cenníky zašlém na žiadosť zdarma a franko

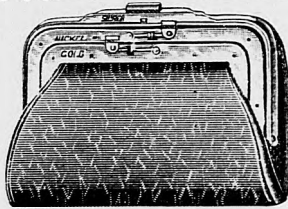
Michal Treskoň

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje v **BYTČI** (Nagybicscse, Trencsénmegye).

Novota! Novota!

Kľúčová-Vexir tobolka

može otvorená byť len kroz tých čo ju znajú a každej tobolke pripojená je úprava upotrebenia. Z čiernej pevnej kože spevným vnútorným futrom, s fajnovým niklovým závorom, s 3 rozdielnymi fackmi, každý fack pre seba k otvoreniu, ľahko k prehladnutu a veľmi prestraniná. K 1.80. Táže la z opravdovej kože morského psa K 2.50. Najväčší výber v tobolkách, vreckoch na penáze, schrankách na cigare a

cigarety v hlavnom cenníku. — Zasiela pri predbežnom doposlani penazi c. a k. dvorný liferant **Hans Konrad** vývozný dom **Brüx** číslo **502**. (Čechy). — Hlavný cenník s vyše 3000 vyobrazeniami zdarma a franko.

Pýtajte si

zdarma a franko moj hlavný cenník s vyše 3000 vy. brazením hodín a tovaru zo zlata a striebra atd.
Prvá dielňa hodín v **Brüx Hauns**
Kourad cis. a kr. dvorný liferant **Brüx** číslo **1388** (Čechy).
Svajciarského systému Roskopf patent hodinky K 5.—
Registrované Orol Roskopf Anker Rem. hodinky K 7.—
Opravdové strieborné remontoir hodinky K 8-40. Žiadne risko. Výmerna povolená alebo návrat penazi.

!!! S 16 prvých vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 28.

Odporuča pri uplnej záruke
benzin-motore ku mlynom a iným priemyselným podnikom, taktiež

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!

Bez strojníka ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými. Cielom rozšírenia týchto najnovších strojov vymieňajú sa staršie parostroje.

Osobitná trieda pre stroje polného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku sietiu atd.

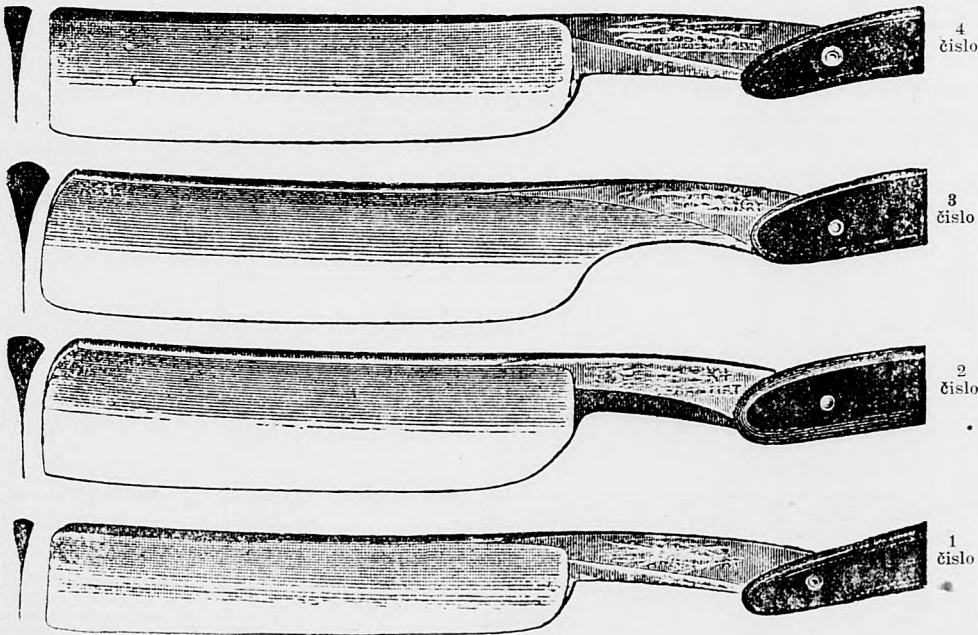
O nedostyžitelných zvláštnosti týchto strojov podáva spravy: P. baron Jozef Kemény, Maros-Németi (Sedmhadsko). P. Toth Péterbagi, Csantavér (Stol. Bacs.)

Cenník na žiadosť zdarma a franko.

5 rokov zárukou

zasielam z najraffinovanejšej dielne :: mant. ocele zhutovene britvy. ::

Atresa objednania: **JOZEF SOHR a syn Somogy-Szill. 25. číslo.**

Prosím o jedno objednanie na probu a uspech nevystatne. Levné ceny: 1. číslo 1 zl. 40 kr. 2. číslo 1 zl. 60 kr. 3. číslo 2 zl. 4. číslo 2 zl. 40 kr. Pri objednaní 5 kusov zasielka franko. Ku každej britve pekná sebránka darom. Obrázkový cenník v každej reči.

Neváhajte, keď vás hlava bolí lež potrebujete hned

Beretvás-pastilly

ktoré za desať minút zastavia najtuzšie migrén-hlavýbolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekárnú odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekárni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest.

Pri 3 škatulkách zasielka franko.